

SERIES ALPHABETICA hujus
VOLUMINIS.

	pag.
De Actionum cessione.	952.
in successoris universales.	972.
necessaria.	986.
Alienatione.	686.
A. R. P. G. I. G.	123.
Affecuatione.	668. b.
C.	
De Cambiis.	674.
Codicillis.	392.
Collatione.	271.
Comodato.	538.
Conductione.	612.
Conditionibus.	344.
Conubiis jure.	69. 75.
Constitutionibus PP.	45.
Contradibus in nominati.	650.
Cessione actionū.	952. 972. 986.
Civitatū mutuo.	500.

D.	
De Decretis.	45.
Delegatione.	910.
Deposito.	550.
Denunciatioe litis.	636.
Divisionibus jūris.	1.
Dominiis.	123.

E.	
De Errore.	748. pag.
Exclusionibus.	626.
Excussiois Except.	924.

F.	
De Fidei.	704.

I.	
De Institutione Heredit.	309.
Inventario.	412.
Integri restitutioe.	808.
jūris divisionibus.	1.
jūris conubiis.	75.
restitutionis.	428.
retentionis.	884.
in nominati gētibz.	650.

L.	
De Legitimatione.	83.
Legitima.	237.
Locatione.	612.
Legibus.	17.
litis denunciatioe.	636.

M.	
De Matera Tutela.	98.
Metis restitutione.	632.
Monopolis.	592.
Mutuo civitatū.	500.
Novatione.	896.
Optione.	381.

37

677.

CUM JESU NOSTRO!
DISSERTATIO JURIDICA

De

CAMBIIS

vulgò

Wechsel-und Wechselbriefen/

Quam

Adspirante clementer Divinâ Clementiâ,

Consentiente

Nobilissimo Jctorum Ordine in

Illustri Viadrinâ,

Præsidente

VIRO Amplissimo, Consultissimo, Excellentissimo

DN. PHILIPPO JACOBO WOLFFIO

J. U. D. & P. P. Præceptore atq; Evergetâ suo religioso

obſervantiæ cultu perpetim devenerando,

Publico ac placido Eruditorum Examini ven-
tilandam proponit

DANIEL FLESHIUS Stolpa-Pomer,

A & R.

Ad diem 17. Martii, horis locoq; consuetis,

Anno Salutis recuperata

1 6 5 2.

Excudebat NICOLAUS KOCH,
Acad. Typogr.

Frankfurt/Oder

37.

De Cambis
Prælat/episc.
Petrus Fabiani, Genuesis. l. 6. p. i. f. 40.
Gomes de Vis. Cajetan/ Cardinal. l. 6. p. i. f. 40.
F. Hieronymus de Luca. l. 6. p. i. f. 40.
Scotia D. Camb.
Naphae D. Turry.
Joh. Jac. Bödiger und Geblst f. 1676.
Math. Bode dip. D. Cambis Marburg. 1646.
Wagner 99. v. 10. ungeschl. f. 1676.

IN NOMINE CHRISTI.

Htsi de Cambio disputaturum intricata
 materiæ difficultas facilè deterrere pos-
 sit, quippe cum & Arcana Mercatorum
 de hoc negotio Placita, à quibus tamen maximè
 res addiscenda est, & Scriptorum, qui extero Fo-
 ro omnia, quæ de eo annotarunt, accommodas-
 se leguntur, obscuritas eam oppidò abstrusam
 reddant, ipsomet ex aliis ita conqverente Sigis-
 mundo Scaccia *de Commere. & Camb. § 1. quæst.*
1. n. 18. & seq. Nolui tamen à proposito deflecte-
 re, sed collectis & decerptis nonnullorum, qui
 ex professo de hoc ipso tractatus emiserunt, flo-
 ribus, Academici Exercitii gratiâ, & ad tentan-
 das ingenii vires, sequentes conscripsi Theses;
 quas tantò magis æquum & benevolum Tuto-
 rem & Censorem inventuras confido, quantò
 certius est, humanum esse labi, & laudabile in
 magnis voluisse aliquid. DEUS interea veri-
 tatis, quod veritas habet, mihi suggerat!

THESIS I.

Operæ autem præcium arbitror, dum & aliàs rei
 Tractatio præmitti solet, voces, quæ in hâc mate-
 riâ occurrunt, paucis explicare. & ut ab ipso Cam-
 bio ordiar, illud in purioris Latinitatis seculo, ignotum
 fuisse

fuisse non aded improbabile duco. *Scacc. de commerc. & Camb. §. 1. quest. 3. n. 4.* Receptum tamen hodiè imò & olim fuit, cum apud Priscianum *lib. 10. cap. 2. & librorum Feudalium Compilatores, lib. 1. tit. 22. & tit. 4. §. 2.* reperitur, idemq; denotat quod permutatio. Germanicè ein Wechsel & nobis hæc illa, quæ est pecuniæ cum pecuniâ. Inde Campsor dicitur is, qui accipit pecuniam Cambio, vel qui acceptam pecuniam aliâ permutat pecuniâ, Talis & Collybista nominatur à Collybo, mercede, german: *Auffgeld* quæ pro ista permutatione datur. Item & Trapezita, Venditor argenti *l. 12. §. final. C. de cohortal. lib. 12.* Numularius, *l. 7. §. 2. ff. de positi l. 39. ff. de solut. & liber. l. 47. §. fin. ff. de Paet. Argentarius, l. 52. §. 5. ff. pro Socio. Mensularius, l. 24. §. 2. de bon. Auct. jud. Possid. Argentariæ Mensæ Exercitor l. 4. ff. de edend. Monetarius l. 7. C. de Murilegul. & Monet. lib. 11. & l. 6. C. de dignitat. lib. 12. Scacc. d. l. quest. 3. n. 8. & seqq.* Campsuarius contra ille, qui dat Cambio, ut alibi recipiat. Ille seu Campsor in modernis negotiationibus dicitur *Trasfent*, hic *Remittent*, mercantorio stylo & idiomate. Vid *Rapbael. de Turri Tractat. de Camb. disput. 1. quest. 1. n. 35. & seqq.* Sic in literis Cambii alia peregrina adhibentur vocabula tempus & terminum solutionis vel aliud quid denotantia, uti *Vista 3. Wochen / i. e. nach dreien Wochen / Avso i. e. post 14. vel plures dies*, sic *Valuta von N. N.* significat satisfactum esse à Campsuario, *Stels* à Conto significat computum, quem Mercatores inter se habent. Prout talia ex Literis Cambii & germanicis Notariorum libellis addisci possunt.

II. His præmissis, describo Cambium, quod sit Conventio ultrò citròq; obligatoria dandi reddendiq; pecuniam, quæ consensu, re, & pretio, perficitur.

III. Ge-

III. Genus definiti est *Conventio* ultrò citròq; obligatoria, quæ est duorum pluriumve *Consensus* in idemdandi vel faciendi, ut eam ex *l. 1. §. 3. ff. de Pact.* *Corvinus in Juraprud. Romanâ Vulteji contractâ lib. 1. cap. 27.* definit: *Quemadmodum autem Consensus* (vocab: generaliter sumpto) in omnibus requiritur cōtractibus *l. 1. §. conventionis ff. de pact. l. obligationum substantia ff. de oblig. & act.* Ita & in Cambio consensus contrahentium omninò necessarius est. Deficiente enim illo prorsus subsistere nequit. Tacitus tamen hic Consensus minimè sufficit, nec pura ac simplex taciturnitas pro consensu habetur, nisi extrinsecum aliquid adnuculum accedat, veluti receptio literarum, seu Epistolæ, quod est necessarium omninò ad Effectum, ut dicatur tacitè resultare consensus ut monet *ex Fabro Bachov. in Comment. ad §. sed si Pater, instit. quibus mod. jus Pat. potest. solv.* Quia regula: quæ tacens pro consentiente habetur valet tantum in actibus judicialibus non verò in extrajudicialibus, probante *Carpzovio lib. 6. respons. 101. n. 16.* Differentia in reliquis continetur verbis. Etsi autem alii per emptionem & venditionem, uti Scaccia & alii ab eo allegati d. l. alii per locationem, alii per mutuum, alii per contractum innominatum definiant Cambium; nullum tamen horum est, sed potius speciale negotium.

IV. Venditio inde non est, quia Cambium solo consensu non perficitur, sed requiritur ad id consensus, res & pretium. Nec locatio cum in Cambio pecuniarum transferatur dominium, contra naturam locationis, quæ usum rei, non dominium tradit. A mutuo æque multum differt, illud enim rei interventu tantum contrahitur & generaliter in iis rebus consistit, quæ pon-

dere, numero, mensurave constant *pr. Instit. quibus mod.
re Contrab. oblig. l. 1. §. 2. & l. 2. §. ff. de oblig. & Action.*
In Cambio autem ex parte dantis non semper pecuniæ
interventus exigitur, sed habitâ fide celebrari illud do-
cet *Raph. de Turri d. Disp. 1. quæst. 5. n. 9.* Est & hoc alienum
à natura mutui, quod in Cambio ordinario non tan-
tundem sed minus restituatur, dum moneta pro aliâ
æstimatur, & industria, labor & sollicitudo Campforis,
quam in numismatum varietate impendit, lucellum
aliquod exspectat. Deinde mutuum est contractus *νο-
τόπλευρης*, debitoris tantum gratiâ initus, Cambium
autem utriusq; & potissimum illius causâ, qui dat Cam-
bio, celebratur. Resultat etiam non levis alter ratio
an Cambium inter contractus innominatos referri pos-
sit? Et cum negantium rationes mihi fortiores & ma-
gis prægnantes videantur, iisdem meum calculum ad-
jicio. Habet namq; Cambium certum & specificum
Nomen, actionem certam & cognominem producit, pæ-
nitentiamq; excludit, quæ tamen in innominatis con-
tractibus licita est *l. 5. in princ. §. 1. ff. de conduct. caus.
dit. caus. non secut.* Nec inde innominatus efficie-
tur, quod à legibus illi nullum speciale nomen imposi-
tum, id enim oppidò falsum arbitror, dum tot seculis
approbata consuetudo & solidum nomen & cognomi-
nem actionem ei tribuerit, licet Justinianeis legibus in-
cognitus habeatur, ut pluribus probat *Raphael de Turri
disp. 1. quæst. 10. per tot.* Ubi ad Contraria respondet.
Scacc. S. 1. quæst. 4. n. 17.

V. Divisiones Cambii multiplices sunt: aliud
purum, aliud impurum: aliud licitum, aliud illicitum:
aliud siccum, aliud reale: illud injustum pleriq; dicunt,
hoc non æqvè. Notabilis autem distinctio est
à cau-

à causâ efficiente petita, qvòd Cambium aliud sit publicum, qvòd à Campsoribus publicis & solenniter constitutis, qvales in plerisq; celebrioribus Emporiis habentur, exercetur. Aliud privatum, qvòd indifferenter Mercatores celebrant. A causâ Formali: aliud manuale s. minutum, cum eodem in loco majoris pretii nummis accèptis, nùmuli seu minutiores nammi redantur. Dominic: Soto de *just. & jur. lib. 6. quest. 8. artic. 7. & quest. 9. artic. unic.* Aliud per literas, qvòd & trajectitium s. translatitium à nonnullis appellatur, qvò pecuniam Campsor uno in loco acceptam in alio solvit virtute sc. Literarum traditarum dictus Soto *d. lit. 6. qv. 8. artic. 2.*

VI. Finis contractus nostri *primarius*, est commodum publicum: Respublica enim benè constituta propter necessarium usum illo carere neqvit *Carpz. lib. 2. Resp. 92. n. 18. Berlich. part. 1. concl. 64. n. 14. & secundarius* ipsorum mercatorum lucrum, qvòd ipsi ex numismatum commutatione sperant.

VII. Causa efficiens *remota*, est jus Gentium; Jus Gentium autem dicitur illud, qvòd apud omnes gentes observatur §. *Jus autem Instit. de jur. natur. Gent. & Civil.* Jàm verò Cambium in omnibus Regnis & Provinciis, imò in toto terrarum orbe exercetur, veluti Reipublicæ & hominum commerciis necessarium. *Propinquior* sunt contrahentes, qvales omnes sunt qvi non prohibentur vel naturâ, ut Infans §. *Pupillus 9. Instit. de inutil. stipulat. l. in negotiis ff. de Reg. jur. furiosi l. 5. de Reg. jur. & furioso similes, mente capti, fatui. Vel lege*, ut pupilli, sine Tutorum autoritate, siq; conditionem non faciant meliorem *l. 5. ff. de autor. Tutor. l. 28. ff. de pactis.* Minores Curatorem habentes, sine eo
uti

uti nihil, ita nec Cambio pecuniam alienare possunt.
l. 3. C. de integrum restit. Non habentes licitè Cambiunt.
l. 101. de verb. Oblig. l. 43. de Oblig. & Action. Salvo tamen
restitutionis auxilio. Uti hæc ex generali habilitate vel
inhabilitate personarum ad contrahendum satis clara
sunt.

VIII. Hoc magis speciale est, quod & illi, qui Mer-
catores nec sunt nec esse possunt, Contractum hunc, qui
potissimum Mercatoribus competere videtur, celebrare
valeant. Etsi namq; Clerici *cap. Canonum 14. q. 1. 4.*
armata militiæ milites *l. un. C. negot. ne milit. l. 15. C. de
remilit. l. 12.* Nobiliores & patrimonio ditiores, mer-
cimonium exercere prohibeantur *l. 3. C. de commerc.
& mercat.* quin tamen Cambia licitè contrahant, præ-
sertim si rarius & proprii usus gratiâ fiat, non dubito.

IX. Fœminas autem Cambium exercere posse
verum iudicis argumt *l. 1. C. de edend. & aliâs mulieres ne-
gotiari & mercari valent l. 32. §. 4. ff. de auro & argent.
legat. l. 7. §. 1. ff. de Institus. action.* Hinc & in foro Saxo-
nico mulieri mercatrici respectu mercaturæ contrahere
& sine curatore permissum tradunt *Carpz. in Jurispr.
forensi part. 2. Const. 15. defin. 16. n. 7. & seqq. Berlich. part.
2. conclus. 17. n. 92.*

X. Procuratori seu Institori Speciale habenti man-
datum pecuniam Cambio dare vel accipere licitum esse
nemo facilè negabit. An autem generaliter constitutus,
talem contractum justè celebret, controversum videtur?
Et quidem si simplex tantum mandatum generale habu-
erit (meritò enim hæc distinctio & jure civili nota & usi-
tata defenditur. *Rauchbar. part. 1. Quest. 2. n. 20. & alle-
gati ab Hilligero lib. 18. cap. 12. lit. bb. & lib. 4. cap. 15. lit. D.*)
Cambire non poterit, dum pecunia in Cambio aliena-
tur

tur l. 63. ff. de procur. nisi constituens solitus fuerit pecuniam Cambio capere, & nisi ex loci consuetudine ita obtinuerit, uti hanc limitationem addit *Rapbael. de Turri disput. 1. quest. 15.* si verò mandatum cum libera ipsi fuerit datum, tum & cambiendi facultatem accepisse rectè dicitur *argum. leg. 58. ff. de procur.*

XI. Et quia ad complendum hunc Contractum regulariter quatuor requiruntur personæ, dans, accipiens, & solutionem alibi procurans, deinde recipiens, liberans & solvens, & demum exigens pecunias, apparet & has posteriores ad efficientem Cambii esse referendas, quæquam interdum & ipse dans, in loco destinato, pecunias Campsorias exigat, & imò posteriores hæ ad complementum potius, quam ad substantiam contractus pertineant. *Rapbael de Turri disput. 1. quest. 15.*

XII. Materia seu Objectum Cambii sunt pecuniæ seu numismata, in hujus etenim tantum permutatione occupati sunt Campsiores, qui & certam ad hunc usum semper destinata possident, quæ commodè ad immobilia bona refertur *arg. l. 17. §. 7. de Action. Empt. l. 35. §. 3. ff. de hered. Instituen.* ut talis mercator in puncto satisfactionis vigore l. 15. ff. de his qui satisd. pro immobilium possesfore sit habendus, quomodo & aliàs tabernam mercibus pretiosis plenam tenent, à satisfactione liberatur, per tradita *Berlichu part. 2. decis. 292. & Carpzov. part. 1. const. 5. desin. 29.* Hæc autem pecunia in Cambio intervenit tanquam res s. merx, cujus appellatione regulariter pecunia continetur, ut probat *Sracha de mercatur. part. 1. n. 75.* quo respectu etiam vendibilis s. deducibilis est, ut pluribus demonstrat *Scacc. §. 1. quest. 4. n. 21. & seqq.* Cui etiam in Terminis adstipulatur *Carpzov. lib. 2. resp. 92. n. 9. in fin.* Et tanquam pre-

B

tium,

tium. In quo publica æstimatio & Taxatio obser-
vanda.

XIII. Forma autem Cambii nostri realis consistit
in eo, ut pecunia certa, in eodem, vel diverso loco, vi-
gore literarum, quæ desuper conficiuntur, restituenda
curetur; Et hinc distingvi debet perfectio Contractus
ab ejusdem implemento. Illa adest, quamprimum
Campfor vel acceptâ pecuniâ, vel habitâ de eâ fide Camp
suario, datis literis restitutionem promisit. Implemen-
tum demùm supervenit, cum ab acceptante promissâ
pecunia restituitur.

XIV. Quia itaq; literæ Cambii ad ejus æqvè per-
tinent formam, de illis quoq; quædam annotanda sunt.
Ad quarum considerationem antequam progrediamur,
prius notandum, quod præterea etiam aliis literis utan-
tur Mercatores, quales sunt literæ Advisi, quas Merca-
tores conficiunt ad eundem, cui fit tracta, eumq; præ-
admonent de consignatione literarum Cambii sibi faci-
endâ, & distinctius instruunt de peragendis. Harum
literarum formulam vid, apud *Seacchiam* §. 1. *quest. 5. n.*
77, & 78.

XV. Describuntur illæ hunc in modum: quod
sint laconicum quoddam documenti privati genus vel
brevis quædam & compendiosa, trium vel quatuor ad
summum versuum, oratio subscripta, pro debitore Cam-
bii, continens formaliter mandatum consecutivum
Cambii, de quo in ea datum illi, ad quem dirigitur tra-
cta de solvendis pecuniis in loco destinatæ solutionis.

XVI. Materia eadem est cum Cambio ipso; con-
tenta verò in illis hæc sunt: Exterius inscribitur, quod
interius explicatur. Exterius duo continet, Nomen
ejus, ad quem literæ illæ destinantur, & locum, ad quem
eadem

eadem diriguntur. Intus verò (1.) Tituli seu rubricæ, & in Capite ipsarum] annotatur unica linea, & textura verborum diei datæ, dictarum literarum, item summa pecuniarum, quæ vigore Cambii solvendæ sunt, & locus, in quo datæ fuerunt; (2.) Post Titulum sequitur à capite series ipsarum literarum (1.) quidem Mandatum de solvendo summam, de qua in Cambio expresso tempore solutionis. (2.) Subditur iterum summa solvenda, & quidem ad tollendas fraudes, non notis numerabilibus designata, sed per extensum expressâ (3.) Idem nomen ejus, cui fieri debet solutio. (4) Causa, ob quam mandatur solutio, quæ semper eadem est, ex Cambio scilicet (5) pretium, quo Cambium illud celebratum est, in quo tamen mira varietas. (6.) Nomen ejus quo cum fuit celebratus contractus Cambii. (7.) Licet non semper sed frequentissimè aliud mandatum, quo sc. modo is, qui amplecturus est dictas literas, de per eum solutis sibi faciendum sit. Tandem ipsius datoris literarum subscriptio.

XVII. Formale requisitum literarum Cambii est mandatum executivum, sine quo literæ non subsistunt, id est; de ipsarum substantia est *arg. l. 82. ff. de contr. empti. R. ap. Bacl. de Turri disput. 2. quest. 3. n. 15. 16. & seqq.* An autem invalidæ reddantur literæ, si mensis vel dies non adjecti fuerit? Et cum non sint de substantia aut solemnitate actus: idcirco ipsum actum non vitiat omisio *arg. l. 1. in princ. C. de re uxor. act.* Dies enim & mensis, in eum saltem finem adjiciuntur, ut rei gestæ veritas probetur *arg. l. 5. C. de Transact.* Quamvis igitur scribens literas in assignatione diei vel mensis erraverit, nihilominus in loco transcripto, pecunia solvi debet. Quandoquidem sufficit, evidentiam rei aliquo modo ostendere, erroremque detegere. Detecto autem errore, de-

R 2 bet

bet attendi veritas, quæ gestorum erroribus, vitiari neis
tiqvam potest *Baldus vol. 5. cons. 397. n. 1.* & mens poriu-
contrahentium inspicienda est; jam verò regulariter ta-
lis præsumitur mens contrahentium, qualis naturæ
contractus congruit. *Baldus in l. si repetendi n. 2. C. de
Condict. ob causam Aretin. in l. qui duos Col. 2. ff. de vulgar.
Substit. Et in l. clam. §. possidere, §. qui ad nundinas, Col. ult.
ff. de acquir. possess. Scacc in Tractat. de judic. caus. lib. 2.
cap. 9. n. 1369.*

XVIII. Præsentantur literæ per ipsum Camp sua-
rium, vel per illum, cui fit remissa, eidem, cui fit tracta,
qui eas acceptat, vel non. Si eas acceptat, tunc ex hæc
acceptatione contingit nulla novatio, nec delegatio,
nec liberatio datoris literarum; sed plena probatio ca-
rum Obligationum vel Exceptionum, quæ oriuntur ex
traditione vel exceptione literarum, qualis probatio eti-
am resultat ex directione scripturæ, quæ fit in libris mer-
catorum, de quibus vid *Bald. Consil. 150. Et 152. vol. 3.*

XIX. Sed si ille, cui literæ præsentantur, promisit
solvere, & præsentans plenam fidem ei adhibuerit, quod
in dubio videtur fecisse, si apud eum literas dimisit, tali
casu dator itidem non liberatur, quia simplex promissio
ad delegationem non sufficit; Et obtinet hæc consuetu-
do inter Mercatores, quæ acceptante literas Cambii non
solvente præsentator regredi potest adversus scriptorem
literarum; tutius tamē aget præsentator, si acceptator eas
quidē acceperit, sed venientē die non solverit, ut proteste-
tur, quo is extra culpam esse possit, cum protestatio utilis
simum sit juris remedium, quo regulariter jus nostrum,
quod aliàs læderetur, censervamus *l. probare de 20 §. 1 ff. de
acquir. hæred. Carpzov. lib. 4. resp. 32. n. 12.* Dummodo
non contra formam solennem negotii adjiciatur *C. Sol-
licitudinem de Appell. Carpzov. lib. 3. resp. 77. n. 5.*

XX. Ori-

XX. Oritur ex Cambio actio Cambii, quæ Effectus
 eius loco est, utriusque directa, & datur (i.) Campsuario
 contra datorem literarum, non solum ad sortem in li-
 teris Cambii expressam, sed etiam ad interesse ob non
 factam solutionem, loco & tempore determinato *arg.*
l. i. ff. de eo qui cert. loc. l. arbitraria ff. eod. Quod licet à
 Prætoris sive Judicis arbitrio pendeat, non tamen legi-
 timum usurarum modum excedat, si potissimum cir-
 cumstantiæ Temporis & locorum majoris itidem vel
 minoris indigentia pecuniarum suffragantur. Contra
 & hæc ipsa actio datur Campsori, si Campsuarius fidem
 habitam datione pecuniæ non liberet, ita ut & tum ex
 mora interesse peti possit *argum. l. 8. ff. de eo q. cert. loc.*

XXI. Ex alio autem negotio, nempe mandato,
 competit Acceptanti actio contra Campforem, & huic
 itidem contra illum.

XXII. Ad effectum etiam Cambii pertinet, quod
 literæ paratam mereantur in foro executionem *Berlich.*
part. 1. concl. 86. n. 78. Ac is, qui pecuniam ad Cambium
 dedit, omnibus Creditoribus præferatur *Berlich. dicta*
p. 1. Conc. 64. n. 14. Item, quod literæ solummodo vale-
 ant usque ad futuras nundinas, quibus si non sequatur
 realis solutio, elevatur protestum, atque id unà cum lite-
 ris Cambii præsentator ad Remittentem mittit; ut jus
 agendi contra tractantem s. datorem literarum Cambii
 maneat salvum *Carpz. lib. 2. Resp. 92. n. 17.*

XXIII. Ad Effectum quoque refertur, quod literis
 Cambii ab eo, cui directæ fuerunt, acceptatis, Campsor
 illas revocare nequeat. Etsi enim ille solvens, vi man-
 dati, scribenti obligetur, mandatum autem re integrâ
 licite revocetur §. 9. *Inst. mandat.* Tamen quia accepta-
 tis literis constitutum celebratum videtur; Factum

debitoris non debet excusare constituentem *l. 27. ff. de
Constit. pecun.*

XXIV. Adjuncta Cambii sunt bona fides, quæ
in Contractibus mercatorum exuberare debet *Boer. de-
cis. 215.* Cambium autem esse contractum bonæ fidei Au-
toritate *Benev. Straccha de Mercat. part. 2. n. 10. Et Carpz.
lib. 2. Resp. 92. n. 13.* multorumq; aliorum asserimus, quia
magnam convenientiam habet cum permutatione *Gro-
tius de jure bell. & pac. lib. 2. cap. 12. n. 3. in med. Albus. in
dicæol. lib. 1. cap. 87. n. 28. & seqq.* aliisq; bonæ fidei con-
tractibus, uti ex supra dictis plus satis patet. Jam verò
omnes contractus debent judicari secundum naturam
eorum, quibus magis assimilantur, saltem quoad ea, quæ
respiciunt effectum conventionis, ut docet *Manica de
sacis. & ambig. convent. lib. 24. tit. 9. n. 19.* Ergo & Cam-
bium erit bonæ fidei contractus. Et exinde contrahen-
tes Cambium tenentur judicis arbitrio de eo, quod ex
bono & æquo præstari oportet, licet de eo non conve-
nerint. DD communiter in §. *actionum insti. de action.*
Deniqvè, quia communiter receptum, ut in foro mer-
catorum æquitas præcipuè attendatur; ac ex bono &
æquo causæ dirimendæ sint *l. si fidejussor 29. §. quædam
4. l. quintus Mutius ff. mandati. Baldus volum. 5. consil. 466.
n. 4* & ex eo *Straccha de mercat. part. ult. quomodo in caus.
mercat. proced. n. 1.* ubi multos citat. Ratio rationis est,
quia Æquitas naturalis optima contractuum interpretis
est *l. si socius pro filio ff. pro soc. Baldus vol. 1. consil. 434. cir-
ca fin.*

XXV. Non inconcinne hic quaeritur: An
Cambium in justitiam in se contineat? Affirmativam
quamvis multi magno nisu defendere attentent sen-
tentiam, negativam tamen nostram faciemus. Ante om-
nia

omnia autem præsupponendum esse arbitramur, ut sc. iste contractus secundum laudata in præcedentibus requisita, ritè & rectè celebretur; aliàs si immodicis usuris oneretur, abusum ejus omninò improbamus cum multis. Justitia namq; Cambii in foro exteriori in duobus consistit (1.) in Æqualitate, hæc verò in interesse, damno, labore, expensis, periculo, copiâ vel inopiâ monetæ, & sic in majori vel minori valore. (2.) In observati one formæ, tradita à lege positivâ vel probata consuetudine, quæ si non observetur, tunc contractus fit illicitus *Scacii. de commerc. & Camb. §. 1. quæst. 5. n. 100. qv̄i pluribus hæc de re agit.*

XXVI. Ad Cambii adjuncta pertinet etiam Præstatio periculi, quæ regulariter ad Campforem spectat. *Carpzov. in Jurisprud. forensi. part. 2. constit. 26. def. 13.* Si tamen quis in transcribendâ pecuniâ literas in itinere amiserit, poterit cautione præstitâ de indemnitate Argentarii sive Mensularii, si fortè ab alio istæ literæ reperiantur, & super iis solutio in loco transcripto præmaturè fiat, creditor transpositam pecuniam ab Argentario rescribere ac repetere *Gail. lib. 2. observ. 37. n. 8.* Si verò ipse Campsor foro cedat, tum si ille, ad quem literæ fuerunt directæ, illas acceptavit, vel tacitè tantum recipiendò nec contradicendo, ad solutionem omninò tenebitur *argum. l. 13. Cod. de non numer. pec. l. 9. ff. de negot. gest.* Si non acceptavit, securus etiam erit, *Johan. Baptiſt. SchwarzenThaler de Sciputat. Tit. de Lit. Camb. n. 81.*

XXVII. Circa hæc periculi præstationem, iste Casus decisionem quoq; meretur: Cajus numerat Hamburgi Sempronio Campsori mille Imperiales, qui conscriptis protinus literis detractâ provisione suâ, eos Norin-

Ninbergæ à Titio reddendos Mævio constituit. Causa acceptas literas, uti consuetudo obtinuit, includit Epistola, quam vocant de Aviso (de quâ supra in §. 14.) Mævio directæ, ut dictos mille Imperiales exigat, eamve in publici tabellionis ædibus deponit, ut Norinbergam deferantur. Intercipitur Epistola ab ignoto, qui simulato Mævii nomine mille Imperiales à Titio repetit. Causa ignorans literas à Titio esse solutas, admonitus à Mævio se nullas habuisse Cambii literas, mittit huic secundas. Mævius acceptis secundis literis, compellit Titium de solutione, qui respondet, se jamdudum solvisse. Quæritur quisnam horum in culpa sit & damnum præstare teneatur? Et Titium duntaxat in culpâ esse patet ex hoc fundamento. (1.) Quia mandati fines excessit & falso creditori solvit; jam verò qui alii quam vero Creditori solvit nunquam liberatur *arg. l. si ego 24. ff. de negot. gest. Et l. cum quis 38. §. 1. ff. de solut.* (2.) Quia utile Sempronii negotium minimè gesit, nec eâ usus fuit diligentia, quàm in propriâ forsitan re adhibuisset; Cum enim Mercatores sint industrii, adque rem attentissimi, ac sciunt aut scire debeant, hujusmodi casu, ut ad alienas literas perveniant manus, haud rarò evenire, debebat gnæviter inquisivisse, numiste qui offerebat literas, verus esset Mævius, quod cum socorditer neglexerit, meritò ipsi adscribitur culpa, meritasque luit negligentia poenas. Nam qui decipi se patitur, cum illud industria suâ prævertere potuerit, suæ hoc acceptum ferat socordia; Is siquidem non meretur beneficium legis, qui ipse sibi volens necessitatem imposuit *l. 7. §. 1. ff. qui Satvd. coguntur.* Nec obstat, quod peregre adveniens asserensque se Procuratorem, & docens de mandato debeat admitti ac recipi, quâvis non doceat de Identitate personæ

Baldus

682.

Baldus in l. 22. sub. n. 5. in fin. Mandatum namq; ad exigendum pecunias, longi majoris est præjudicii, damniq; minus reparabilis, quàm mandatum ad literas. Iccircò cautius in illius, quàm hujus admisione est procedendum *Scacc. §. 2. glosf. 5. n. 347.*

XXVIII. Nec alienam ab Adjunctis Cambii arbitror hanc esse quæstionem: An scilicet lex commissoria locum in Cambio habeat, ut si creditori meo darem pignus cum pacto, ut si in exitu primi anni non solvero, ego ipsi obligatus essem ad Cambia & eorum damna; si verò promissis non starem, quæritur, an pignus cadat in commissum, ita ut Creditor illud pro libitu alienare possit? Quod affirmat *Curtius Junior consil. 132. n. 4.* Ego tamen interesse puto, An pactum tale sit legis commissoriæ, quod hic minimè locum habeat, an verò sit de vendendo, ut ex eo, ratione interesse satisfieri possit, & tunc venditio locum habebit, ut tamen debitor residuum exigere possit qui debitor ab interesse liberabitur, si denuò data distrahendi potestate, se in pecunia numerata satisfacere non posse rescripserit.

XXIX. Affinia Cambio varia contractuum sunt genera, puta Emptionem, locationem, mutuum, innominatum contractum, do ut des, vel facio ut des; potissimum verò Recambium, quando scilicet creditor, facultate à debitore datâ, in casum non factæ solutionis, ab alio accipit, eumq; ad eundem debitorem remittit, cum quo debitore, ob alibi petitam pecuniam, & inde exsolutum interesse Recambiatum dicitur. Pro quo illustrando, hunc Casum apponere lubet: Ego sum creditor tui in centum Imperiales ex causâ Cambii, cum facultate, ut te non solvente possim eandem summam accipere ad Cambium & Recambium, eamque trahere in te-

C

ipsum

ipsum, donec mihi satisfactum sit; Et quia tu non solvis, ego eandem accipio summam Cambio, à Titio, literasq; facio Cambii, quibus mando tibi, ut eam summam solvas ipsi Titio; Tu verò, quia non solvis, literæ Cambii redeunt cum protestatione, quas ut solvam, accipio Cambio eandem summam, unâ cum interesse Cambii, & similiter tibi, ut solvas, scribo, ac quoniam non solvis, literæq; cum protestatione redeunt, ego contraho novum debitum Cambii, ut solvam præcedens, & sic deinceps: Hæc dicuntur Recambia, quia in eis lucrum seu interesse Cambii, semper convertitur in capitale, augendo creditum contra eundem debitorem *Scacc. de commerc. & Camb. §. 1. quest. 5. n. 38. & seqq.* de quo Recambio vid. prolixè differentem *Raphaclem de Turri d. 3. per tot.*

XXX. Contraria Cambii sunt illa, quæ & aliis Conventiõibus obstant, ut (1.) Dolus, qui si contractui causam dederit, Contractus est ipso jure nullus *l. eleganter ff. de dolo. l. 1. §. ult. ff. de pos.* In pretii circumventionem, an beneficio *l. 2. C. de rescindend. vendit.* læsus uti possit, non absurdè inquiritur? Quod affirmatur, si cum primis enormis sit læsio ultrâ dimidium *Scacc. de Commerc. & Camb. §. 1. quest. 7. part. 2. ampliat. 10. n. 2. & in tract. de Judic. causar. lib. 1. c. 50. n. 10.* Ubi etiam docet, quod deceptus seu læsus agendo ad rescissionem debeat alternativum concipere libellum, petendo scilicet rescissionem contractus, vel id quod deest ad lædentis electionem. (2.) Metus, qui scilicet, cadit in constantem Virum, quem iudex arbitrabitur, & coactio, quæ consensui planè obstat *rot. cit. ff. & Cod. quod metus causa* & propterea à nullo privato, aliquis licitè cogi potest ad celebrandum Cambia; sed an à Principe seu Magistratu supremo? Videtur

tur quod sic, quia coacta voluntas etiam est voluntas &
si mulier 21. §. si metu 5. ff. de eo quod metus causa; Veriorē
 tamen esse negativam sententiam, hisce probari potest
 rationibus: quia tam jure Casareo *l. nemo exterius 9. C. de*
juda. & celticis, quam Pontificio *C. 2. junctā glosf. X. de*
jure jur. regulariter ad contrahendum nemo potest co-
 gi, quod omninō etiam in Cambio nostro obtinet; nisi
 creditores Cambiorum contra justitiam agant, quando
 ingentem summam alicujus monetæ, ex alienis pecuni-
 is in loco publico sibi comparant, ut non solum illis dis-
 trahendis, opulentiū lucrum sibi creent, sed ut adstrin-
 gant debitores, & opus habentes, in dicto loco, dictā
 monetā gravioribus & durioribus conditionibus, eam
 sibi comparare, & ab iis consequi, quandoquidem debi-
 tores tenentur in Termino præfixo omnibus creditori-
 bus satisfacere; Vel si nonnulli ex prædictis, qui sibi e-
 jusmodi certum genus monetæ paraverunt, præterea
 quoq; invicem convenient, ne distrahantur, vel aliter
 Cambia contrahantur, nisi tali vel tali pretio, pro tali
 ac tali loco. Hic namq; mos, quoniam vergit in perni-
 ciam privatorum, omninō potest Magistratus prædictos
 etiam invitos, ad dictas conspirationes disolvendas,
 cogere, ut Cambia justis pretiis & conditionibus, fide
 bonā, & more mercatorum usitato, celebrent *argum.*
l. annonam 6. ff. de extraord. Crimin. Imō dicuntur tali
 casu monopolium committere *l. un. C. de Monopol.* quod
 tanquam contra publicam utilitatem justitiamq; meri-
 tō damnatur *Carpz. lib. . resp. 42. n. 1. (3)* Error, non
 tamen omnis; Error enim generaliter in causā contra-
 ctum minimē vitiat *Donell. lib. 4. cap. 17. lit. 4. & ibi Hyl-
 lig.* Et stipulatio sine causā ipso jure valet *l. 2 ff. de doli*
excepti. Ut ita non liceat impugnare contractum, ex de-

fectu consensus sed erit succurrendum aliis juris remediis vel actione in factum, vel demum conditione secundum factorum contingentiam. Error Nominis itidem non vitiat contractum, *l. si in nomine 22. ff. de V. O.* modò de corpore & re ipsa constet. Si verò Error consistat circa substantiam ipsam, rei in Cambium deductæ, tunc excludendo consensum, vitiat Cambium.

2 XXXI. An autem exceptio non numeratæ pecuniæ in Cambio locum habeat, ferram trahunt DD? Negantibus ad stipulor, non tam quod hæc Exceptio sit de apicibus juris quod absurdum; quàm quod Mercatorum maximè interfit, pecuniam habere in promptu; nec mercimonia impedienda his aliisq; effugiis. *Corp. d. lib. 2. resp. 92. per tot.* Hinc nec excusationis vel ordinis beneficium Campsoribus competere *argum. Novell. 4ta cap. ult. § final.* communiter probant. *Berlich. parte 2da Conclus. 24. n. 45. & seqq.* ibiq; ab eo allegati, qui unanimiter hoc Excusationis beneficium inter Mercatores locum non habere, affirmant.

Sed hæc sufficiant in perplexâ & spinosâ Cambiorum materiâ, precario quasi ex obscuris DD. traditionibus transumpsisse & annotasse: Dabit ætas aliquando maturior meliora, si DEUS illam; Cui sit Laus, honor, & Gloria inter terminis, seculorum Terminis.

F I N I S.

Ad

Ad Eximium & Eruditissimum

Dn. RESPONDENTEM, Consalinum
ac Contubernalem suum exo-
ptatissimum.

Narrant armigeri Jovis ministri
Pullos alitis æmulari ab annis
Primis usq; parentium volatus,
Et vires tenties periclitari:
Sic *Tu* non sine laude quæ facultas
Sit cognoscere virium tuarum
Conaris, *peramande amico FLESCHI,*
Et vestigia trita *Patris* olim
Gnavo quæ pede sunt legis colendi,
Nostro tempore Stolpa quem vetusta
Summis laudibus evehit sub axem.
Disceptandam etenim tibi molesto
Sumis materiam labore plenam,
Cambli discutienda nempè *jura*
Multis nubibus implicata jura,
De quæis nil meminere, quæ sacratus
Quondam in *corpore jura corpulento*
Suos scribere jusit Imperator.
Nec est postea idoneus repertus
Qui *jura* enucleasset ista *Câmbli,*
Quamvis Ingeniis sit expeditis

Ætas nostra referta copiosis
Mercatoria scilicet taberna
Vendicat jura tota sibi Cambi.
Atq; in hac variatur usus ejus.
Hinc scientia recta Cambiorum
Meo judicio est petenda doctis,
His ex urbibus, indies frequentat
Quasmutatio mercium, velut sunt:
Hamburgum celebrisq; opumq; dives,
Quam præterfluit Albi unda, densis
Multam fluctibus exspuens arenam:
Norinberga opulenta, *Lipsiensis*
Urbs tectis decoratior superbis,
Ut & Vindelicis potens in arvis
Clara *Augusta*, potentiorqve cunctis
Fermè quas videt Hesperus *Gedanum*:
Et plures alia satisq; notæ:
Quas si pernumerare jam liberet,
Non hic sufficeret dies loqvelæ.
Hæ FLESCI, genuere Cambii jus,
Atq; hoc tempore nutriunt foventq;
Per multis variationibusq;
Distant, vix hominis sagacioris
Ut comprehendere possit vix ullius mens.
Tu, FLESCI, tamen nihil hæc moraris,

Nec

Nec ullâ gravitate perpavescis;
 Hanc dum materiam cupis polire,
 Et mentis dare signa doctioris
 Orbi sedulus erudito anhelas.
 Et hæc luce quidem GREGORIANA
Qua Magni celebratur heus! Parentis
Nomen, quod redit rotæ rotatæ
Phœbeæ, facientis Orbis annos.
 Heu! quæ gaudia concitabis ipsi,
 Claram quæ vicibus tribus Cathedram
 Aggressus, vice jam perinde quartâ
 Audes scandere laude cum perenni,
 Et Patri ac Patriæ parare honorem.
 Nam noctesq; diesq; per labores
 Huc sudoriferos, Amice, tendis.
Quo non gratuler ergo ego Parenti
De Tanto Genito Patrem æmulante
Et summis studiis eum colente?
 Maeste! sic Juvenis patent honorum
 Accessus Tibi! sic ad astra Cœli
 Nomen evolat loqvace famâ
 Tuum, ignobile despicitq; vulgus!
 Sic Jova, Patria, Patriq; charo
 Gratus non modo eris, sed ipse vestrum
 Extendes genus ad viam Bootæ,

Atq;

Atq; eris Generis columna Vestri,
Longè firmior Herculis Columnis!
Tu perge, Ingenium tuum virefcet
Sero tempore, proferetq; fructus,
Quos non Tempus edax qveat vorare,
Sed quos Terminus ipse spectet Orbis!
Faxit Sancta Trias, potens Creator,
Ratum fit maneatq; quod vovemus!

JOHANNES LAURENTII V. S.
Jurium Studiofus.

00 A 6343

ULB Halle

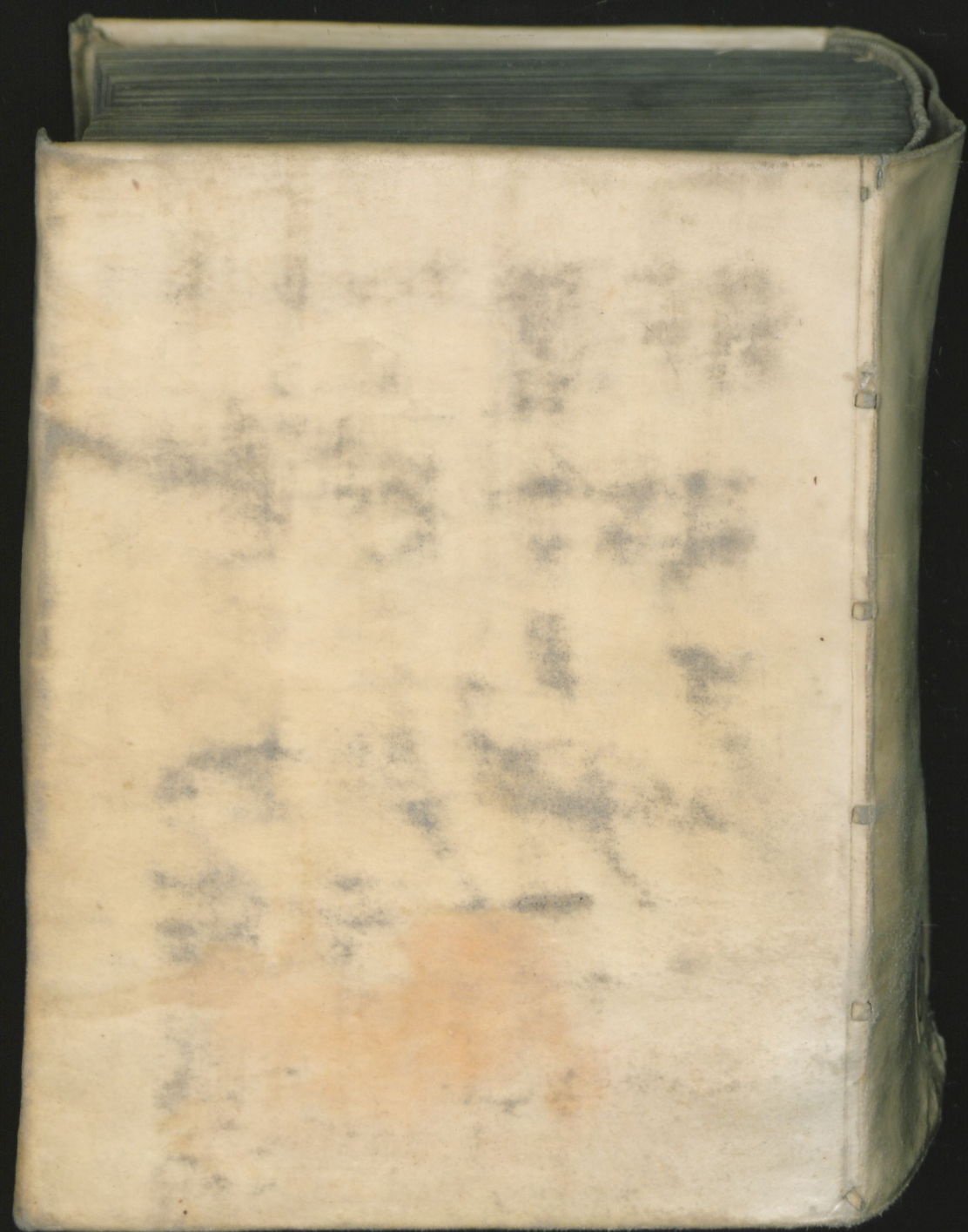
002 928 566

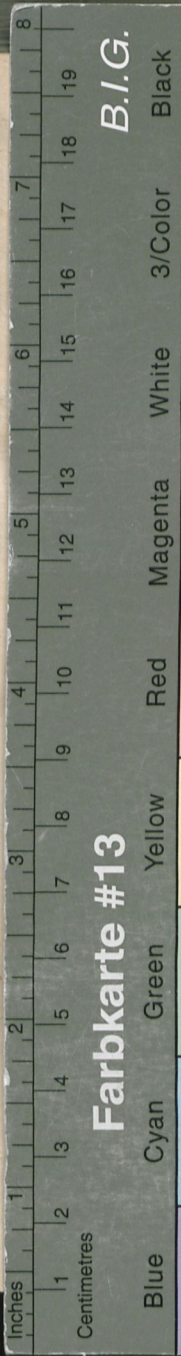
3

1. Rine ✓ VD 17

Farbkarte #13

B.I.G.

677.

JESU NOSTRO!
ATIO JURIDICA
De

MBIIS

vulgò
d Wechselbriefen/
Qvam
nter Divinâ Clementiâ,
onsentiente
7Ctorum Ordine in
ri Viadrinâ,
ræsidente
Consultissimo, Excellentissimo

ACOBOWOLFFIO

to atq; Evergetâ suo religioso
tu perpetim devenerando,
Eruditorum Examine ven-
dam proponit

SCHIUS Stolpa-Pomer,

& R.
tii, horis locoq; consvetis,
salutis recuperata
6 5 2.

NICOLAUS KOCH,
cad. Typogr.

effant / Oden

34.

